

ABD VE RUSYA ARASINDAKİ İNSANSIZ HAVA ARACI
ANLAŞMAZLIĞI BAĞLAMINDA KARADENİZ
EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE KARADENİZ'DE GÜVENLİK -
27.03.2032

Deniz ÜNVER

Blog No: 48
28.03.2023

Deniz ÜNVER

Bağımsız Araştırmacı

14 Mart'ta ABD Savunma Bakanlığı (Pentagon), Rusya Federasyonu'nu Karadeniz'de ABD'ye ait bir insansız hava aracını (İHA) düşürmekle suçlamış, Rus yetkililer ise ABD ile Rusya arasında bir çatışmaya yol açacağı gerekçesiyle bu suçlamaları reddetmiştir^[1]. Olay, bir Rus SU-27 jetinin uluslararası hava sahasında ABD'ye ait bir MQ-9 Reaper ile çatışmaya girmesi ve bunun sonucunda İHA'nın Karadeniz'e düşmesiyle meydana gelmiştir.

Olayla ilgili çok fazla tepki veya açıklama olmamıştır. İlk açıklamalar Pentagon'dan gelmiştir. Pentagon, 14 Mart'ta Moskova'yı Karadeniz üzerinde ABD'ye ait bir MQ-9 Reaper'a profesyonel olmayan bir şekilde müdahalede bulunmak ve bunun sonucunda ABD uçağını düşürmekle suçlamıştır[2]. Olaydan bir gün sonra ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin, ABD uçaklarının uluslararası hukukun izin verdiği her bölgede uçmaya ve görevine devam edeceğini belirtmiştir[3]. Ayrıca, Ukrayna Savunma Temas Grubu toplantısında Bu tehlikeli olay, uluslararası hava sahasında saldırgan, riskli ve güvensiz eylemler modelinin bir parçasıdır ifadesi kullanılmıştır[4]. Karadeniz'deki İHA olayına Savunma Bakanı Austin'in ABD Joe Biden yönetiminden doğrudan tepki gösteren ilk isim olduğunu özellikle vurgulamak gerekmektedir[5]. Ancak Beyaz Saray'ın soğukkanlılığını koruduğu görülmektedir. Bu da ABD'nin gerilimin daha da tırmanmasını önlemeye çalıştığına dair yorumlara yol açmıştır.

Diğer taraftan Rusya'nın ABD Büyükelçisi Anatoly Antonov, ABD'ye ait İHA'nın keşif yaptığını ve Ukrayna'ya veri ilettiğini öne sürmüştür[6]. Daha önceki sözlerine ek olarak, Amerikan İHA'sının doğrudan ve kışkırtıcı bir şekilde Rus toprakları yönünde ilerlediğini ve özel askeri operasyon yürütmek için kurulan geçici olarak kısıtlanmış alanın sınırlarını ihlal ettiğini vurgulamıştır[7]. Ayrıca Rus Büyükelçi Antonov Rus jetlerinin silah kullanmadığını, ABD uçaklarına saldırmadığını ve Rus savaş uçaklarının ABD uçaklarıyla temas geçmediğini belirtmiştir[8]. Büyükelçi ayrıca, ABD'nin medyada daha fazla spekülasyona yer vermekten kaçınmasını ve Rusya sınırlarına yakın uçuşlara son vermesini istiyoruz. Amerikan silah ve teçhizatının kullanılmasını içeren her türlü eylemi alenen düşmanca olarak algılıyoruz[9] şeklinde açıklama yapmıştır. Son olarak Büyükelçi Antonov, Moskova'nın çatışma peşinde olmadığını ve pragmatik ilişkiler kurmak istediğini ima etmiştir[10].

ABD İHA'sının düşürülmesinin, Ukrayna'daki savaşın başlangıcından bu yana Rus ve ABD uçaklarının ilk kez karşı karşıya geldiği vaka olduğunu belirtmek gerekmektedir[11]. Bu durum NATO'nun Avrupa Müttefik Yüksek Komutanı ABD Ordusu Generali Christopher Cavali tarafından NATO müttefiklerine de iletilmiştir[12]. Ancak yetkililerin sözlerinden de anlaşılacağı üzere her iki taraf da gerilimi daha da tırmandırma niyetinde değildir.

Bununla birlikte, son İHA olayı ve Ukrayna'daki savaş sebebiyle Karadeniz bölgesinde güvenliğin ve istikrarın zayıfladığı belirtilmelidir. Ukrayna'daki savaş devam ettiği sürece Karadeniz bölgesinin istikrarı ve güvenliği sınanmaya devam edilecektir. Ancak Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ) ve sahip olduğu vizyon, bölgeye yönelik süregelen güvenlik ve istikrar tehditlerine karşı bir cevap niteliğindedir. Bu anlamda bölgesel bir ekonomik iş birliği projesi olan KEİ'nin daha fazla analiz edilmesi gerekmektedir.

KEİ, Soğuk Savaşın sona ermesinden sonra Ankara'nın girişimiyle 25 Haziran 1991 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur[13]. Uluslararası statüsünü 1 Mayıs 1999'da[14] kazanan KEİ'nin üyeleri Arnavutluk, Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Moldova, Romanya, Sırbistan, Ukrayna, Rusya ve Türkiye'dir. KEİ üyesi ülkelerin bir kısmının eski SSCB ülkeleri olduğu ve bu ülkelerin piyasa ekonomisine geçiş sürecinde ciddi ekonomik, siyasi ve toplumsal sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır [15].

Nitekim KEİ'nin kuruluş amaçları üyeler arasında etkileşimi teşvik etmek, uyum yaratmak ve bölgede barış, istikrar ve iyi komşuluk beklentileri sağlamak olarak özetlenebilir[16]. Bu anlamda, eski SSCB ülkeleri piyasa ekonomisine başarılı bir geçiş yapabilmişlerdir. Ankara, Karadeniz bölgesinde gelecekteki çatışmaları önlemek için üye devletler arasında ekonomik iş birliği oluşturmayı amaçlamıştır. Ayrıca, KEİ üyesi ülkelerin insani, mali ve doğal kaynaklarından faydalanmak da KEİ'nin bir diğer amacı olarak tanımlanmıştır[17].

Örgütün başlıca iş birliği alanları tarım, bankacılık ve maliye, suçla mücadele, kültür, gümrük konuları, eğitim, acil yardım, enerji, çevre koruma, istatistiksel veri ve iktisadi bilgi alışverişi, sağlık ve eczacılık, bilgi ve iletişim teknolojileri, kurumsal yenilenme ve iyi yönetim, bilim ve teknoloji, KOBİ'ler, turizm, ticaret ve ekonomik kalkınma ve ulaştırma alanları olarak özetlenebilir[18]. Örgüt, bu alanlarda üye ülkeler arasındaki bağları geliştirmeye çalışmaktadır.

Örgütün yasama, yürütme, özel sektör ve Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası olmak üzere dört ayağı bulunmaktadır[19]. Ayrıca, Örgütün Dışişleri Bakanları Konseyi, KEİ'nin ana karar alma organıdır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA), Karadeniz Ticaret ve Kalkınma Bankası (BSTDB), Uluslararası Karadeniz Etütleri Merkezi (ICBSS) ve KEİ İş Konseyi (BC) ise Örgüt bünyesinde yer alan bağlı kuruluşlardır[20].

Ayrıca KEİ, Karadeniz'de ortak güvenlik için 2011 yılında Türkiye'nin girişimiyle kurulan Karadeniz Deniz İşbirliği Görev Grubu veya BLACKSEAFOR adında bir askeri girişim başlatmıştır. Donanma programının üyeleri Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Ukrayna, Rusya ve Gürcistan'dır[21]. Şu anda faaliyette olmasa da üye ülkeler geçmişte ortak tatbikatlar gerçekleştirmiştir. BLACKSEAFOR tarihinde dört kez faaliyete geçmiştir. İlk olarak 2001 yılında Türk komutası altında faaliyete geçmiş,[22] ardından 2022'de Ukrayna, 2004 ve 2005'te Gürcistan komutası altında faaliyete geçmiştir[23]. BLACKSEAFOR tekrar aktif hale getirilebilirse bölgedeki barış ve istikrara katkıda bulunacaktır.

Sonuç olarak Karadeniz bölgesinin güvenliğinin ve istikrarının yeniden sağlanması gerektiği söylenebilir. Rusya ve ABD arasında son dönemde yaşanan İHA çatışması bu bağlamda endişe verici bir gelişmedir. Bununla birlikte KEİ vizyonunun Karadeniz bölgesindeki mevcut çatışmaları çözebilmesi gerektiği hususu da vurgulanmalıdır.

*Resim: <https://www.energycharter.org/media/news/article/energy-charter-secretariat-strengthens-dialogue-with-bsec/>

[1] Phil Stewart, Idrees Ali and Mike Collett-White, US blames Russia drone crash over Black Sea, Moscow denies contact, *Reuters*, March 13, 2023, <https://www.reuters.com/world/europe/russia-ukraine-battle-bakhmut-icc-seeks-war-crime-arrest-warrants-2023-03-13/>

[2] Elena Teslova, Moscow claims US drone collected intelligence, used by Ukraine for

strikes on Russia, *Anadolu Agency*, March 15, 2023, <https://www.aa.com.tr/en/politics/moscow-claims-us-drone-collected-intelligence-used-by-ukraine-for-strikes-on-russia/2846107>

[3] Haley Britzky, Natasha Bertrand and Oren Liebermann, Austin says US will continue to fly drones over Black Sea and condemns Russian downing as aggressive, *CNN*, March 15, 2023, <https://edition.cnn.com/2023/03/15/politics/lloyd-austin-russian-aircraft-us-drone/index.html>

[4] *Age*.

[5] *Age*.

[6] Teslova, Moscow claims US drone...

[7] *Age*.

[8] *Age*.

[9] *Age*.

[10] *Age*.

[11] Britzky, Bertrand and Liebermann, Austin says US will continue...

[12] Stewart, Ali and Collett-White, US blames Russia drone crash...

[13] Davut Han Aslan and Muhammadqosim Sharapov, Turkey and the Black Sea Economic Cooperation (BSEC). *Zeszyty Naukowe Uczelni Vistula 34/2014 Stosunki Międzynarodowe* (2014): s.128.

[14] *Age*, s. 129.

[15] Muzaffer Dartan, Black Sea Economic Co-operation (BSEC): Proposals and possibilities with particular reference to the EU. *Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Araştırmaları Dergisi 7.1&2* (2015), s. 7.

[16] Aslan and Sharapov, Turkey and the Black Sea Economic Cooperation (BSEC), s. 126.

[17] Dartan, Black Sea Economic Co-operation (BSEC)..., s. 12.

[18] Working Areas, *BSEC*, <http://www.bsec-organization.org/areas-of-cooperation>

[19] Dartan, Black Sea Economic Co-operation (BSEC)..., s. 13.

[20] Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC)", *Ministry of Foreign Affairs of Türkiye*, <http://https://www.mfa.gov.tr/the-black-sea-economic-cooperation.en.mfa>

[21] BLACKSEAFOR, *Ministry of Foreign Affairs of Türkiye*, <https://www.mfa.gov.tr/blackseafor.en.mfa>

[22] Age.

[23] Age.

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: ÜNVER, Deniz. 2026. "ABD VE RUSYA ARASINDAKİ İNSANSIZ HAVA ARACI ANLAŞMAZLIĞI BAĞLAMINDA KARADENİZ EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ VE KARADENİZ'DE GÜVENLİK - 27.03.2032." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2023 / 48. Mart 28. Erişim Haziran 28, 2026. <https://avimbulten.org/Blog/ABD-VE-RUSYA-ARASINDAKI-İNSANSIZ-HAVA-ARACI-ANLAŞMAZLIĞI-BAĞLAMINDA-KARADENİZ-EKONOMİK-İŞ-BİRLİĞİ-VE-KARADENİZ-DE-GÜVENLİK-27-03-2032>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır